

การศึกษาผลของระดับความเข้มแสง และการมี หรือไม่มีมอส หรือไลเคนสีขึ้นปกคลุมโคน ต้น และราก ต่อการเจริญเติบโตทางด้านต้นใบ และการออกดอกของเอื้องชะห่อม ซึ่งเป็นกล้วยไม้ ไทยที่ดอกมีกลิ่นหอม และหายาก ทำในพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิดอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน และการสำรวจพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิดในพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน รวมถึงการสำรวจ และจำแนกชนิดกล้วยไม้พื้นเมืองที่พบขึ้นปะปนกับเอื้องชะห่อมในพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการอนุรักษ์ และพัฒนาการปลูกเลี้ยงเพื่อการสกัดกลิ่นหอม โดยการดำเนินงานในปีที่ 4 เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน 2549 – มกราคม 2550 ผลพบว่า เอื้องชะห่อมในพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิด ได้รับแสงที่มีความเข้มต่ำในช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน 2549 คือเฉลี่ย 338.70 – 954.30 แรงเทียน ส่วนในช่วงเดือนตุลาคม 2549 – มกราคม 2550 ได้รับความเข้มแสงที่สูงขึ้น เฉลี่ย 1,271 – 1,537 แรงเทียน แต่ระดับความเข้มแสงที่เอื้องชะห่อมได้รับแตกต่างกัน 4 ระดับ คือ ไม่เกิน 500, 500 – 1,000, 1,000 – 1,500 และมากกว่า 1,500 แรงเทียน มีผลต่อการเจริญเติบโตทั้งด้านต้นและใบ และการออกดอกที่ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ผลของการมีหรือไม่มีมอส และไลเคนสีขึ้นปกคลุม พบว่า การมีไลเคนสีขึ้นปกคลุมโคนต้น และรากของเอื้องชะห่อมทำให้ลำลูกกล้วยในเดือนพฤศจิกายน 2549 มีขนาดความกว้างลำที่แตกต่างกันทางสถิติจากต้นที่ไม่มีทั้งมอส และไลเคนสีขึ้นปกคลุม โดยลำลูกกล้วยใหม่ของต้นที่มีมอส หรือไลเคนสีขึ้นปกคลุมยังมีจำนวนใบในเดือนตุลาคม 2549 ที่แตกต่างทางสถิติจากต้นที่ไม่มีทั้ง

มอส และไลเคนส์ขึ้นปกคลุมด้วย แต่สำหรับจำนวน และขนาดความยาวลำ รวมถึงการพัฒนาดอก อันได้แก่ จำนวนช่อดอก จำนวนดอก และขนาดดอก ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

การสำรวจพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิดเอื้องชะห่อมในพื้นที่ป่าไม้จังหวัดเชียงใหม่ ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 600 – 1,300 เมตร แต่ไม่พบเอื้องชะห่อมขึ้นกระจายพันธุ์ในทุกพื้นที่ แตกต่างการสำรวจในพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 520 – 1,412 เมตร ซึ่งพบเอื้องชะห่อมขึ้นกระจายพันธุ์จำนวน 5 แห่ง โดยจากการสำรวจ และจำแนกชนิดกล้วยไม้พื้นเมืองที่พบขึ้นปะปนกับเอื้องชะห่อมในพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิดอำเภอปางมะผ้า อำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอแม่สะเรียง พบว่า มีกล้วยไม้พื้นเมืองทั้งประเภทอิงอาศัย และกล้วยไม้ดิน ขึ้นปะปนกับเอื้องชะห่อมในพื้นที่ป่าแหล่งกำเนิด 4 แห่ง จำนวน 31, 27, 11 และ 11 ชนิด ตามลำดับ โดยเป็นกล้วยไม้ในสกุลหวาย สิงโตกลอกตา ฟิลิโดตา ซีโลจีเน่ กุหลาบ อีเรีย หลุยเซีย ไตรโคโตเซีย สปาโตกลอตติส วานพราว และสกุลอื่น ๆ

Abstract

213474

The effect of light intensities and the having of mosses or lichens or not on vegetative growth and flowering of *Dendrobium scabrilingue* Lindl., a fragrance and rare Thai native orchid species in Khun Yuam habitat of Mae Hong Son province were examined. Also, the surveyed of *Den. scabrilingue* Lindl. habitats in many forests of Chiang Mai and Mae Hong Son, and the others native orchid species found in the same habitats of *Den. scabrilingue* Lindl. were surveyed and identified. The objectives of this experiment were for obtaining the primary data using for conservation and development of cultivation for natural fragrance industry. The 4th year research was conducted during April 2006 – January 2007. The results showed that the average light intensities which *Den. scabrilingue* Lindl. received during June – September 2006 were low, only 338.70 – 954.30 foot-candles (FCs.). Then, light intensities during October 2006 – January 2007 has increased to 1,271 – 1,537 FCs. However, the 4 levels of light intensities comprising <500, 500 – 1,000, 1,000 – 1,500 and >1,500 FCs. could not effected vegetative growth and flowering of *Den. scabrilingue* Lindl. significantly.

The effect of mosses or lichens covered stem base and root on growth and flowering of *Den. scabrilingue* Lindl. found that the plants covered with lichens caused

significant higher pseudobulb width than those without either mosses or lichens in November 2006. The plants covered with mosses or lichens could have significant higher leaf number of new pseudobulb than those without both mosses and lichens in October 2006. But, the number and length of pseudobulb, number of inflorescence and flower per plant, and size of flower have not significantly differed.

The surveys of *Den. scabrilingue* Lindl. habitats in the forests of Chiang Mai at altitudes of 600 – 1,300 meters above sea level have been done. But it could not found any of the plants in every surveyed forest. While, the forests of Mae Hong Son at altitudes of 520 – 1,412 meters above sea level was surveyed. It found 5 habitats. Native orchids grown in the same habitats of *Den. scabrilingue* Lindl. in Pang Mapha, Muang, Khun Yuam and Mae Sariang habitats were also surveyed and identified. It found numerous epiphytic and terrestrial orchids' species in the number of 31, 27, 11 and 11 species respectively. The orchid's genera are *Dendrobium*, *Bulbophyllum*, *Coelogyne*, *Eria*, *Pholidota*, *Aerides*, *Trichotosia*, *Spathoglottis*, *Anthogonium* and others.